

Wilhelm Tkaný

Právník a botanik

narozen 3. července 1792 v Podolí

zemřel 22. prosince 1863 v Brně

Wilhelm Tkaný se narodil v Podolí 3. července 1792 jako syn hospodářského kontrolora kapitulních statků. Podle tehdejšího číslování se tak stalo v domě číslo 35, tedy v Uličkách, kde dnes stojí domy číslo 45 a 50. Vystudoval práva a nastoupil dráhu úředníka ve státní správě. Již ve svých třiceti letech získal místo ve Vídni, pravděpodobně v České dvorské kanceláři. Jeho úspěšnou profesní kariéru lze ve stručnosti shrnout do několika dat:

- 1822–1830 dvorní administrátor („Hofconcipist“) ve Vídni
- 1830–1839 sekretář na Guberniu v Brně
- 1839–1840 dvorní sekretář ve Vídni
- 1841–1850 Moravsko-slezský „Guberniální rada“ v Brně
- 1850–1855 vrchní školní inspektor pro Moravu a Slezsko

Od roku 1830 se amatérsky věnoval botanice. Za pozorování a sběrem rostlin podnikl celou řadu vycházek. Z počátku do okolí Brna, později i po celém území Moravy. V letech 1842–45 navštívil za botanickým výzkumem rakouské štýrské Alpy a Sudety. Pro svoje povahové vlastnosti a systematickosti v práci si získal mnoho přátel, se kterými položil základy botaniky na Moravě. Ti potom stáli u zrodu *Přírodokumného spolku v Brně*, do jehož majetku se po Tkaného smrti dostal také jeho herbář, důležitý to pramen pro poznání květeny země. Svému příteli, profesoru brněnské polytechniky Alexandru Makowskému, přenechal deník, ve kterém měl podrobně zaznamenány údaje o nálezích na navštívených lokalitách. Makowskému tento deník posloužil jako cenný zdroj, z něhož čerpal při pořizování soupisu květeny brněnského okolí. Práci dokončil v roce 1863, v roce, na jehož sklonku Wilhelm Tkaný zemřel.

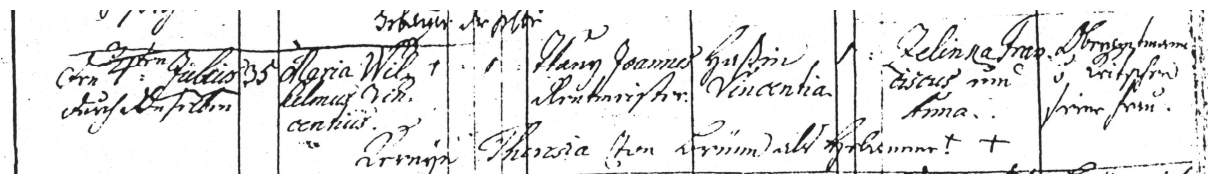
Alexandr Makowský v roce 1862, tedy rok před Tkaného smrtí, vydal publikaci *Die Flora des Brünner Kreises*, která mimo jiné přináší meteorologická měření profesora Gregora Mendela a příspěvek *K historii botaniky v brněnském okolí*. Zde stručně shrnul profesní a životopisná data Wilhelma Tkaného, s nepatrnými obměnami publikovaná až do dnešních dnů. Následující citace je překladem původního německého textu:

„...Vilém Tkaný senior, místopředseda rada v Brně, narozen v Kritschen dne 3. července 1792, začal v roce 1833 ve spolku svých přátel Thaler, Rhorera, Wesselého a Jullínka první botanické výlety do brněnského okolí, které rozšířil postupně na jižní a jihozápadní Moravu (Pálavu, Ivančice, Moravský Krumlov) a jejichž výsledky zaznamenal s přesným udáním místa nalezení do svého deníku. Už v roce 1837 podnikl s Jellínkem větší pěší túru přes Čejč, Mutěnice do Moravsko-slezských Karpat, vystoupil na Hostýnskou horu a na Lysou horu u Frýdlantu, načež se vrátil s bohatou botanickou kořistí zpět do Brna. V roce 1839 byl přeložen do Vídně jako ministerský koncipient a své exkurze na Moravu na krátkou dobu přerušil. Když byl již v roce 1841 přeložen jako c. k. guberniální rada do Brna, zase ve svých pracích spolu s přáteli, s nimiž sbíral rostliny nejen v brněnském okolí, pokračoval.

Svědectví o tom, s jakou neúnavnou vytrvalostí provozoval botaniku, své oblíbené studium, dokazuje skutečnost, že ještě v roce 1855, kdy odešel do zaslouženého důchodu, podnikl do okolí Brna 95 exkurzí. Při své skromnosti však výsledky svého úspěšného bádání nezveřejnil, s výjimkou několika článků ve vědeckých časopisech. Má však ve svých obsažných botanických poznámkách podchyceno, jakou floru obsahuje nejbližší okolí Brna, které jsou vydavateli tohoto spisu o to cennější.

Zde není místo, kde bychom mohli podrobně vylíčit Tkaného zásluhy o jeho objevy a kritický popis nalezených rostlin, ale musíme uvést, že svým nenapodobitelným příkladem podnítil a živil v mnoha mladých adeptech smysl pro tuto vědu, že svou důsledností jakož i ryzostí a laskavostí svého charakteru se ocitl v centru vědychtivých mužů, ze kterých vzešel přírodovědecký spolek v Brně.“

Se jménem Wilhelma Tkaného, zakladatele botaniky na Moravě, se dnes setká jen vážný zájemce o studium tohoto oboru; a nebude zklamán ani při bádání v zahraničních pramenech.

Záznam v matrice o narození Wilhelma Tkaného.